

Õiguskantsler

Teie 20.11.2015 nr

Meie 30.12.2015 nr 6-1/151569/1505801

Kohustuslik ajateenistus

Lugupeetud avaldaja

Avalduses ja hilisemas telefonivestluses õiguskantsleri nõunikuga vastustate ajateenistust ja seda, et seda kohustust peavad täitma meessoost Eesti Vabariigi kodanikud.

Eesti Vabariigi põhiseadus võimaldab rakendada kohustuslikku ajateenistust ja määratleda, millised isikud on ajateenistuskohuslased. Põhiseaduse raames ühe või teise lahenduse kasuks otsustamine on küsimus riigikaitsepoliitikast, mille kujundamisel ei ole juhtiv roll õiguskantsleril.

PS § 124 lõike 1 järgi on kõik Eesti kodanikud kohustatud seaduses sätestatud alustel ja korras osa võtma riigikaitsest. Kaitseväeteenistuse seaduse järgi on ajateenistuses kohustatud käima üksnes meessoost kodanikud. Samas saavad ja peavad riigikaitsest laiemalt osa võtma nii mehed kui naised.

Põhiseadus võimaldab riigikaitsepoliitika kujundajatel leida erinevate valikute seast vastavalt kujunenud olukorrale kõige sobivama lahenduse. Üheks võimaluseks on rakendada teatud osale isikutest ajateenistuskohustust. Põhiseadus ei välista ka muid valikuid, ent vastava otsuse tegemine ei ole õiguskantsleri ülesanne.

Kaitsevækohustuse täitmine toob endaga kaasa mitmete põhiõiguste kasutamise piiramise¹. Nende põhiõiguste piiramise kaalub üles PS § 124 lõikest 1 tulenev vajadus tagada efektiivne riigikaitse.

Riigikaitse eesmärgil ei pruugi absoluutselt kõigi Eesti kodanike hõlmamine kohustusliku kaitsevæeteenistusega olla vajalik. Riigikogu on kaitsevækohustuse sätestamisel leidnud, et efektiivse riigikaitse eesmärgi saavutamiseks piisab meeste suhtes kehtivast ajateenistuskohustusest. Selline lahendus on seadusandjale põhiseadusega jäetud kaalumisruumi piires. See ei tähenda, et naistel ligipääs kaitsevæeteenistusele üldse puudub. Ka naistel on võimalik vabatahtlikult läbida ajateenistus.

---

¹ Näiteks piirab kaitsevæeteenistuskohustuse täitmine ajateenistuse näol PS §-des 19 lg 1, 30, 31, 34, 47 jt sätestatud põhiõiguseid.

On riike, kus ajateenistus on kohustuslik ka naistele. Sellest ei tohiks teha järeldust, et kõikides riikides, kus ajateenistust riigikaitseks kasutatakse, peaks selline kohustus olema võrdselt nii meestel kui naistel. PS § 124 järgi on seadusandjal volitus kehtestada see, millises vormis ning kuidas kodanikud riigikaitstes osalevad. Tegemist on seadusandja kaalumisruumiga. Õiguskantsleril ei ole pädevust ette kirjutada, milline peaks olema riigikaitse ülesehitus.

Kui Teil endiselt on soov arutada eeltoodud küsimus suuliselt, siis palun võtke ühendust õiguskantsleri nõuniku Raivo Sultsiga (693 8415 või Raivo.sults@oiguskantsler.ee).

Austusega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise